

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. дфн Николай Георгиев Папучиев, СУ „Св. Климент Охридски“,

за дисертационния труд на Бистра Кунчева Писанчева „Дантелата: Културни технологии и социални практики“, предложен за публична защита за придобиване на научната и образователна степен „доктор“, научно направление 2.1. Филологии (Фолклористика. Културна антропология).

I. НАУЧНИ ПРИНОСИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Изследването на Бистра Писанчева „Дантелата: Културни технологии и социални практики“ се състои от три глави, уводна и заключителни части, както и три приложения, представящи спецификата в технологията – посредством описание на дейностите и речник, както и голям брой интервюта, направени в хода на изследването.

Водещо в изследването на Бистра Писанчева е практиката. При зачисляването ѝ като докторант на самостоятелна подготовка в Катедрата по българска литература към ФСЛФ на СУ „Св. Климент Охридски“ тя представи изключително детайлен и подробен опис на технологиите при работата със „совалкова дантела“. Онова, което трябваше да се направи, беше категориалното и теоретичното осмисляне и анализ на материала, както и разглеждането му като част от един по-дълго траещ исторически процес. Процес, довел до упражняването на точно тези техники на практическо изпълнение, което – от една страна – допълва традиционното плетене на дантела, а – от друга – внася изключително важни иновации в работата. Текстът, представен за публична защита категорично показва, че докторантката се справи напълно успешно с изследователския си проект, и – това също трябва да се отбележи, успя да го предложи за обсъждане в рамките на предвидените от закона и съответните правилници за прилагането му срокове. Дисциплинираност, която се забелязва и в последователното изложение на изследователските тези, тяхната аргументация и илюстрация, както и при мотивирането на изведените заключения.

В търсене на иновативните подходи в съвременното дантелиерство, Бистра Писанчева поставя в центъра на проучвателския си фокус самите дантелиери. Техният глас е важен за търсенията на докторантката, техният труд е определящ за разкриването на спецификите на технологиите, които използват. Това се допълва от опит за историческо представяне на дантелиерството в различни страни и епохи, доколкото този опит има важно значение за развитието на този тип техники в България днес. По този начин изложението се уплътнява както исторически, така и от гледна точка на още един въпрос, който е важен за работата, а именно промените в стила на работа. При това този стил може да се търси както по отношение на технологията, така и от гледна точка на съществуващи представи, кое, как и доколко подлежи на промяна и на индивидуален избор.

Тази постройка на изследването дава възможност дантелиерството да се разглежда не като рудимент от културното минало, а напротив – като важна част – къде по-видима, къде не толкова добре изразена – в нашата съвременност. Такъв тип анализ дава възможност плетенето на совалкова дантела да се експонира като реална техника, която влиза в режим на активно взаимодействие с редица дейности, свързани с традиционни техники и технологии на плетене. Обвързвайки тези въпроси с изследвания на Мишел де Серто, Бруно Латур и Гастон Башлар, изложението ясно и мотивирано аргументира избора на основен фокус на проучването – а именно, техниките на работа да бъдат „разказани“ от практикуващите ги. По този начин технологията се експонира като средоточие на определени индивидуални и групови стратегии, а самите дантелиери се превръщат в социални актьори. При това тяхната дейност пряко рефлектира както върху промените в стила, така и върху случващото се в модата на някои видове облекла, а също и върху механизмите на пренасяне и усвояване на културното наследство в най-широк план.

Сред приносите на работата – наред със специфичния подход на проучването и точния теоретичен инструментариум в основните глави на работата, може да се посочи и приложението в обем от 25 страници Речник на думите и термините. Той е поредното доказателство за важността от практическата ангажираност на докторантката с въпросите на проучването, тъй като представя материали, които външен наблюдател би пропуснал или би регистрирал, но след много продължително целенасочено изследване.

Езикът на изложението е достъпен, на места описанието доминира над аналитичността при представяне на наблюденията и мотивирането на изводите. Като предимства на този подход може да се изтъкне, че наред с научната стойност на текста, той получава възможност и за по-широки референции сред практически ангажираните със совалковата дантела.

II. ОЦЕНКА НА ПРОЦЕДУРАТА

Представеният автореферат на дисертацията отразява вярно и точно резултатите от изследването и коректно резюмира текста на изложението. Осъществен е необходимият брой публикации, свързани с темата на проучването. Наблюдения и заключения на докторантката по проблеми, свързани с изследователската теза, са апробирани на няколко национални и международни научни конференции. Наред с това, Бистра Писанчева активно участва и в множество изложби на дантелиери в страната и чужбина, води курсове за преподаване техниките на работа, което на свой ред спомага да се разкрие връзката между теоретичното проучване и практическото приложение.

Вътрешното обсъждане на работата в Катедрата по българска литература е проведено на 09.02.2021 г. От документите става ясно, че дисертацията е подкрепена от всички учени, присъстващи на заседанието и се предлага откриване на процедура по публична защита.

Всички направени изводи са резултат от коректното прилагане на методи за осъществяване на теренното проучване и теоретичното концептуализиране на наблюденията. Изследването е извършено напълно самостоятелно, позоваванията на външни източници е коректно и при задължително спазване на авторското право. Цитатите са вярно предадени и обособени в текста, с еднозначно реферирание към библиографската единица.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение мога да кажа, че работата на Бистра Кунчева Писанчева „Дантелата: Културни техники и социални практики“ е важно изследване, което успява в режим на непрекъснат диалог между съвременни теоретични проучвания и описание на налични приложни техники, да представи мястото на совалковата дантела в съвременността. Това е особено значимо за разкриване динамиките в сферата на културното наследство и обогатяване на традицията, което на свой ред успява да представи част от съвременните политики на различни нива за съхраняване и развитие на технологията. Като имам предвид всичко казано, подкрепям присъждането на научната и образователна степен „доктор“ на Бистра Писанчева за труда ѝ „Дантелата: Културни техники и социални практики“ и апелирам към членовете на журито също да гласуват положително.

18.04.2021

Рецензент:.....

София

Николай Папучиев